

דפים פו – פז

קנ. איזה יין כשר לכתחילה לנסכים, ואיזה אינו כשר לכתחילה ואיזהו שפסול בדיעבד?

לכתחילה מביאים יין מהכרמים העבודים פעמיים בשנה, מן הרגליות (= גפנים שוכבים) ולא מן הדליות. [כל הארצות כשרות, אבל היו מביאים מקדוחים ועטולין שהם 'אלפא' ליון. שניה להם בית רימה ובית לבן בהר, וכפר סיגנא בבקעה, כנ"ל].

בדיעבד כשר אף בלא ניר כלל (לקוטי הלכות, עפ"י הגמרא).

כונסים את היין בחביות קטנות – כדיות לודיות בינוניות], ולא בחצבים גדולים. אין מניחים אותן שתיים שתיים אלא אחת אחת (שאם תתקלקל חבית אחת, לא תפגום את חברתה. רש"י כת"י. וי"מ שהכבוד קשה ליין – ר"ד. ולרמב"ם גרסה אחרת). ואינו ממלאן עד פיהן, כדי שיהא ריח היין נודף. ומביא את היין משליש החבית או מאמצעה, לא מפיה או מתחתיתה.

אין מביאים 'הליסטיון' (= יין מענבים שנמתקו בשמש), ואם הביא – כשר. ולדברי רבינא (שהגיה במשנה) לפרש"י – פסול. יין המתוק מחמת הפרי עצמו – פסול, (מלבד לרבינא לפירוש התוס'). יין ישן בן שנתים; לדברי רבי אין מביאים לכתחילה (מפני שאדמימותו כהה במקצת. רבא. וחזקיה דרש מהשוואה לכבש שאינו אלא בן שנה, והקשו לפי"ז היה בדין שכן שנתים ייפסל), וחכמים מכשירים המעושה והמבושל – פסול אף בדיעבד.

תירוש (= יין מגתו); לפירוש האחד ברש"י הרי הוא יין 'מתוק' שפסול.

(התוס' תמחו על כך מגמרא במקום אחר שהכשירוהו (ב"ב צו).

יין שיש בו קמחים; לדברי רבי יוסי בר"י, פסול.

א. אין הלכה כרבי יוסי בר"י (פיה"מ לרמב"ם. וכ"מ בחיבורו).

ב. יין חוריין – מחלוקת הראשונים אם כשר בדיעבד).

ג. בכל אלו שאמרו 'אם הביא כשר' – יש לעיין אם די כשהקדישו בפה, או דוקא בכלי שרת, או

שמא רק אם כבר נסכו על המזבח אין צריך להביא אחר, אבל כל עוד לא נסכו – לא יביאנו

(חזו"א מב, כו).

פרק עשירי; דף פז

קנא. א. אלו מדות יבש היו במקדש ולמה היו משמשות?

ב. חביתי כהן גדול – במה מחלקן לחלות?

ג. האם השלחן מקדש קמצים שניתנו על גביו?

א. שתי מדות של יבש היו במקדש: עשרון וחצי עשרון (ועשרון אחד. וכתוב עשרון עשרון – לרבות חצי עשרון). העשרון משמש למדידת כל המנחות [בכלל זה מנחת נסכים של פר ואיל שמידתן שנים ושלושה עשרונות – לפיכך נקוד בתוך ו' דעשרון]. חצי העשרון, בו היה מחלק מנחת חביתין [שהיה מביאה שלמה מביתו]. המידות הללו היו מכילות עשרון וחצי עשרון כשהן מחוקות.

לדברי רבי מאיר היו במקדש שתי מדות של עשרון (עשרון עשרון), אחת מכילה עשרון בגדישה והיתה משמשת לכל המנחות, ואחת מכילה במחיקה, בה נשתמשו למנחת חביתין (ומפני שהיו חוצים אותה, לא היתה גדושה, שלא יישפך). ועוד היתה מדת חצי עשרון (ועשרון).

א. הלכה כחכמים (עפ"י רמב"ם).
ב. אפשר שלדעת אונקלוס היתה מידה נוספת – של שני עשרונים, בה היו מודדים הסלת ללחם הפנים (עפ"י רמב"ן תרומה כה, כט).

ג. מנחת חביתי כהן גדול מחלקה ביד ולא בכלי – שאין ראוי להכניס משקל למקדש ללחם כיון שבענין קללה הוא כתוב (והשיבו לחמכם במשקל).
לפרש"י בכת"י, מחלקה כשהיא עיסה. והתוס' תמחו על כך והוכיחו שהיה מחלק בעודן סולת (וע' מקדש דוד ח).

ג. השלחן מקדש קמצים לענין אפשרות חלות פסול 'יוצא' או מגע טבול יום (רש"י) או לענין שאין מועילה חזרה לעשרון כשנקמצה בפסול (עפ"י תוס'), אבל אינו מקדש להיקרב על המזבת. כן אמר רב חסדא לרמי בר חמא ששאלו.
רש"י מפרש על קומץ לבונה כשאינה בתוך כלי. והתוס' פרשו על קומץ של מנחה.

דפים פז – פח

קנב. א. כמה מידות לח היו במקדש, ולמה היו משמשות?
ב. האם בירוצי המדות (= גודשים הגולשים מהכלי) נתקדשו? במה תלויה שאלה זו?
א. לסתם מתניתין, רבי מאיר רבי יהודה ורבי שמעון, שבע כלי מדות לח היו במקדש (כך נתקבל במסורת); וזה חלוקתן ופירוט שימושן:
לתנא קמא (ר' יהודה ור' מאיר); מדת ההין – שימשה בימי משה לשמן המשחה (ככתוב ושמן זית היין), וכיון שהיה היה; חצי היין (ששה לוגין) – לנסכי פר; שלישית ההין (ארבעה לוגין) – לנסכי איל; ורביעית ההין (שלושה לוגין) לכבש, יין. וכן שמן הבא למנחת חביתין – שלשה לוגין; לוג – למדוד שמן לכל המנחות; חצי לוג – חצי לוג מים לסוטה [ולרבי יהודה (סוטה טז) – רביעית], וחצי לוג שמן לתורה. וכן היה בו שימוש למנורה שנותן חצי לוג לכל נר ונר, ובמדת חצי הלוג היה מקדשו. רביעית הלוג – רביעית מים למצורע [ויש דעה הסוברת ששיעור המים חצי לוג. עתד"ה רביעית. וי"א שזהו רק לכתחילה. עתוס' סוטה טז ד"ה מביא], ורביעית שמן לנזיר. ובה היה מודד רביעית שמן לכל חלה במנחת חביתין (ר' הייא).
לדברי רבי שמעון מידת היין לא היתה נצרכת אלא לשעתה ולא היתה במקדש אלא נגנוה, ותחתיה – להשלים שבע מדות – היתה מידת לוג ומחצה, ששימשה למנחת כהן גדול בחלוקתה, לוג ומחצה בבקר ולוג ומחצה בערב.
הלכה כחכמים (רמב"ם כלי המקדש א, יז ח). ולדבריהם היה אפשר להשתמש בשני כלים – של הלוג ושל חצי לוג. ואפשר שלדעתם לא היו צריכים כלל לחלק ללוג וחצי, אלא היה נותן רביעית לכל חלה. וכן יש לדייק מדברי הרמב"ם (ע' שפת אמת וקורן אורה).
לדברי רבי אליעזר ברבי צדוק היתה מדת היין אחת ושנתות היו בה, לסמן עד כאן לפר, לאיל ולכבש. ולא היו שבע מדות.
התוס' הביאו מהתוספתא שלשיטתו היו ארבעה כלי מדה, והשנתות שימשו רק בשביל פר ואיל וכבש, אך לשאר דברים היו מדות מיוחדות. ופשט דברי רש"י אין מורה כן.